

SZERKESZTŐSÉG

hova
a lapba szánt kéziratok
küldendők

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
reklamációk

Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely-
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

„Isten áldd meg a magyart.“

Templommá avatódik a hely, a hol fölzendül nemzeti imánk, s nem Isten háza az, hol annak éneklése tiltva van. E nemzeti imánk össze van forrva szívünk, lelkünkkel; vér a mi vérünkéből, hus a mi husunkból; ima, melyben minden válásfelekezeti egyesül; fohász, mely milliók meg milliók ajkáról száll föl a magyarok Istenéhez. Benne van a mult küzdelemteljes dicsősége, a jelen keserősége s jobb jövőnk reménye. Mikor fölzendül ajkainkon, úgy érezzük, mintha ujjászületnénk; lelkünk a mult dicsőségén mereng, feledjük a jelen sivárságát, s lelkiszemeink előtt megjelenik a jövő, mikor annyi balszerencse s oly sok viszály után boldog, nagy, hatalmas lesz a magyar. Szemünk, arcunk kigyul, a vér megmozdul ereinkben hallattára; ifju lesz az agg, férfi a gyermek, s szív szívvel összedobbanva, szív szívet megértve száll fel fohászuk a nagy Mindenség Urához:

»Balsors a kit régen tép
Hozz rá vig esztendőt,
Megbűnhődte már e nép
A multat s jövődöt.«

Igen, olyan dicsőségteljes, de küzdelmes multtal rászolgált e nemzet arra, hogy jövője nyugodt, boldog legyen. Megvezeklett, megbűnhődött e nép már a multban a jobb jövőért, a jövő boldogságáért.

És mégis most, midőn nemzeti imánk egygyé lett velünk, szívünkkel összeforrt, most kell azon vitatkozni, hogy összefér-e a katolikus egyházi törvényekkel, megengedhető-e annak a katolikus templomokban való éneklése?

Hogyan? Egy nemzet imája, hő fohásza, melyben áldást kér, áldásért esd a Mindenhatóhoz, melyben egygyé kell olvadnia a nemzet minden fiának rang, vallás, születés külömség nélkül, vita tárgyát képezheti, hogy az énekelhető-e egyik hitfelekezeti templomában vagy sem? Pedig sajnos, elég szégyenbélyeg, de úgy van. Azonban bármiképp is ítélnék, vélekednek egyesek, a nép lelkéből azt kiirtani nem lehet. Bármiképp ítélnék is egyesek, nemzeti imánknak helye kell hogy legyen széles e hazában mindenhol, a hol a magyarnak helye van, a hol édes anyanyelvünk megcsendül. Bármiképp vélekednek is egyesek, fölzug nemzeti imánk feleletül s a Kárpátok hófedte bércein megütődve átzug az aranykalászos ronákon, át az Adria hullámverte partjáiig. Ez legyen a felelet. Ez meg fog dönteni mindenféle dogmatikus okoskodást.

Anyá ezt dalolja altató dalul kisdedéhez; a nép ajkán hadd zengjen össze a kasza-kapa csengésével künn a szent természet ölen, hadd zendüljön meg Isten házában is mindenhol:

»Isten áldd meg a magyart.«

Ez legyen a méltó felelet.

Csiki Albert.

Kálvin János az imádságról.

10. Éneklő és latin imák.

Ezekből fényesen kiviláglik, hogy az imádkozásban sem a fennszóval való mondásnak, sem az éneklésnek semmi különös jelentősége nincs, sem Istennél semmit sem használ, ha csak a szív mélyéről felfakadó érzelemből nem származott. Sőt mindakettő Istennek haragját hívja ki ellenünk, hacsak a nyelvnek és toroknak van szerepe bennük; mert ez az ő szentséges nevével való visszaélés és az ő fenségének nevetségessé tétele, amint ezt a próféta által maga bizonyítja, midőn így szól: Ez a nép csak szájával közelgetvén hozzám és nyelvével tisztel engemet, de szive távol van tőlem; és: Emberi parancsolat és bölcsesség szerint félték engemet, a miért — ime — a nép között ezt a nagy és bámulatra méltó csodát teszem, hogy az ő bölcséiknek bölcsessége elvesz és a véneiknek tanácsa semmit érő lesz. Ezzel azonban nem ítéljük el sem a fennhangon való imádkozást, sem az éneklést; csakhogy a lélek érzelmeinek legyenek kifolyása és annak álljanak szolgálatában. Mert hiszen ezek így az észet gyakorolják abban, hogy Istenről gondolkodnak és a figyelmet ébren tartják, a mely — minthogy csapongó — könnyen megcsappan és elszóródik. Ezenkívül, miután Isten dicsőségének testi minden egyes tagjában valami módon nyilvánulnia kell: e szolgálatra kiváltképpen a nyelv illetékes és hivatott úgy az ének, mint a

beszéd által, amely különösen az isten dicsőségének hirdetésére és prédikálására teremtett. Különösen nagy szerepe van a nyelvnek a nyilvános könyörgésekben, amelyek a hívők gyülekezetében tartatnak, s amely közös könyörgésekben azt akarjuk, hogy az Istent, kit egy szívvel és ugyanazon közös hittel tisztelünk: egy szóval és mintegy ugyanazon egy szájjal, egyformán is magasztaljuk mindnyájan; és pedig nyilvánosan, hogy ekként az atyafiak egymástól kölcsönösen hallják a hitről tett vallomást és hasonló eljárásra nyerjenek ösztönöztetést. Innen az is világosan kitészik, hogy a latinok közt ne görögül, a francziák vagy angolok közt ne latinul mondassanak a nyilvános könyörgések, amint ez idáig szerteszét történt; hanem a nép nyelvén, amit az egész gyülekezet megérthet. Mert a cél, az egész gyülekezet építése az idegen nyelvnek éppen semmi haszna sincs. Akik pedig nem gondolnak azzal, hogy mit kíván a szeretet: azok legalább a Pál tekintélyére adnak valamit, kinek szavai határozottak, midőn ezt mondja: ha te hálaakat adsz a Lélek által a gyülekezetben, az ott levő tudatlannak mi módon mondanak a te hálaadásodra »Amen«-t, ha nem tudják, mit beszélsz?! Mert te ugyan hálaakat adsz, de más azon nem épül. Egyébiránt feltétlenül amellet kell tartanunk, hogy sem a nyilvános, sem a magánimádkozásban semmiképpen sem lehetséges, hogy lélek nélkül a nyelv Isten előtt kedves legyen. Azután meg, a mit az elme gondol, annak erőeljesnek és tüzzel telinek kell lenni, hogy messze tulszárnyalja azt,

TÁRCZA.

Jézus korának pártjairól. ²

A farizeusok tana sokban egyezett az evangéliummal . . . a forma, mi a lényeg kifejezte nem egyszer ugyanegy volt, de a lényeg között az eltérés soha össze nem hozható. Már fennebb utaltam erre, de nem tehetem, hogy főbb vonásaiban bár, de szóljak róla. A farizeusok tanának egyik igen előkelő helyen álló könyve »Jesus ben Sirach« Isten kezeiről II. 18. beszél; Baruch »Isten füleit« II. 16. 17. említi, míg az evangélium szerető menyeei atyát ismer Angyalokról igen sokat beszél a farizeusok tudománya, megkülönböztet köztük rendeket, egyik felette áll a másiknak, elnevezi őket névszerint (akárcsak mai képviselőik!) Az ördögöket is ismeri, ezek harcban vannak az angyalokkal s a győzelem dönti el, ki uralkodjék e világ felett? Az Ap. csel. 23. 8-ban olvassuk, hogy a farizeusok és a saduceusok a feltámadás kérdése felett összekülönböznek, a farizeuspárt a feltámadás hite mellett tör lándzsát. Tehát hitrendszerükben benne foglalatik a feltámadás, egyezően a keresztyének hitrendszerével. Politikai hitvallásukból kifolyólag, erről később szölok, erős reményük volt a Messiás eljövételében, a mit irodalmukba a jelenésekről írott sok könyv kép-

visel, erről tesznek bizonyosságot az u. n. Makka-beusi Zsoltárok is. Ebből érthető, hogy egy képviselőjük — Nikodemus éj idején keresi fel Jézust, hogy megbizonyosodjék, vajjon Jézus-e a Messiás? Ebből érthető, hogy először Jézust is mint aki az ő váradalmaik szerint való Messiás a legnagyobb szeretettel rajongták körül. Ebből válik bizonyossá az az elkeseredett küzdelem indító oka is, melyet ők indítottak a Mester ellen. Reményükben csalatkoztak, Jézus nem nemzeti Messiás volt, s azért az elkeseredettség dühével törtek ellene, egykori pártfogói. Innen, ezekből érthető meg az is, hogy a Mester — a képmutatás és külsőségek miatt, ahol csak — mondhatnám alkalom nyílik, ostromozza, korholja őket. Óva inti tanítványait a farizeusok kovászatól, festett koporsóknak, ördög atyafiainak, mérges kigyó nemzetségeinek nevezi őket, megszűrrik a szunyogot, elnyelik a tevét, kik szoroson dézsmálnak, nyuzzák a népet, de ítéletet, igazságot és irgalmasságot nem gyakorolnak. (Mát. III. 7. Ján. VIII. 44. Mát. XXIII. 23. st. b. Mát. XVI. 6.) Ellenük szól bizonyára az első pillanatra megdöbbenő kijelentés is: *Ne gondoljátok, hogy azért jöttem volna, hogy békeséget bocsássak e földre: nem azért jöttem, hogy békeséget bocsássak, hanem fegyvert.* Hogy mennyire méltatlanoknak tartja őket, az általános tiszteletre, mi sem mutatja jobban, mint e mondás: *»A Mózes székiben ülnek az Irástudók és Farizeusok. Mindeneket azért, melyet nektek parancsolnak, hogy megtartsátok: megtartsátok és megcsele-*

amit a nyelv beszéd által kifejezni képes. Végre a magánimádkozásnál nem is nélkülözhetetlen a beszéd; elég az ösztönzésre maga-magának a belső indulat, a minthogy gyakran a legigazabb imádságok nélkülözik is a szót (szótlan imádságok), miként a Mózes és Anna példájában látjuk.

II. A tökéletes imádság: Miatyánk . . . !

No de az imádságnak nemcsak természetével, hanem formájával is közelebbről meg kell ismerkednünk; azzal t. i., amelyre az ő szerelmes Fia által tanított meg minket a mennyei Atya s a mely tényében az ő mérhetetlen jóságát és kegyességét ismerhetjük fel. Mert nemcsak int és buzdít, hogy miként a gyermekek a szülők szeretetéhez fordulnak, mi is minden szükségünkben hozzá folyamodjunk; hanem látván, hogy még azt sem tudjuk eléggé fölfogni, hogy mily szorongató a mi szükségünk s hogy mit kell kérnünk s mi ebből a mi hasznunk: ezen mi tudatlanságunk tekintetében is segítségünkre jött és a mi felfogásunk hiányait kipótolta és kiegészítette a magáéból. Mert egy formulát irt előnkbe, amelyben, mint egy táblán előnkbe adta mindazt, amit tőle kérnünk szabad, ami csak javunkra szolgál; mindazt, a mit kérünk szükséges. Ebből az ő szives jóságából nagy magnyugvást meritünk; mert tudjuk, hogy mi, a kik majdnem az ő szája szerint könyörgünk, semmi lehetlent, semmi idegenszerűt vagy nem nekünk valót, szóval semmi olyant nem kérünk, ami előtte tetszésre nem talál.

Ez az imaforma vagy szabály hat kérésből áll. Mert, hogy el ne fogadjam azok nézetét, akik hét részt különböztetnek meg benne, erre az indit engemet, hogy Lukácsnál csak hatot olvasunk, a ki pedig az imádságot megcsonkítva, bizonyára nem hagyta volna reánk; úgy, hogy a mi Máténál hetedikül van hozzá csatolva, az — az Irásmagyarázat szabálya szerint — a hatodik kéréshez kapcsolandó. Jóllehet mindenik részben egyfelől Istennek dicsősége tartandó legelső sorban szem előtt, másfelől pedig mindenik a mi javunkra czéloz s úgy válik hasznunkra, ha úgy teljesedik be, amint kérjük: mindazáltal különösen a három első van Isten dicsőségére rendelve. Ezekben egyedül azt kell szem előtt tartanunk, minden tekintet nélkül — a mint mondani szokták — a mi hasznunkra. A másik három rolunk gondoskodik és szorosán véve arra van rendelve, hogy azokat kérjük, a mik nekünk szükségesek. Ugy, hogy pl, a mikor mi az Isten nevének megszenteltetését kérjük: akkor egyáltalán nem szabad a mi előnyünkre gondolni, hanem egyedül az ő dicsőségét kell szem előtt tartanunk, minden figyelmünket egyedül arra kell irányítanunk és nem szabad, hogy ilyen kérések alkalmával más érzelmek illessék meg lelkünket. És ez különben saját magunknak is nagy javunkra szolgál; amennyiben, midőn az ő neve, úgy a mint kérjük, megszenteltetik: a mi megszentelődésünk is megtörténik. Hanem azért — amint mondók — szemünknek még a ránk háramló előnyökre nézve is, mintegy vaknak kell lennie, nehogy valami módon arra

kedjétek: de az ő cselekedeteik szerint ne cselekedjétek: mert ők mondják, de nem tartják meg. Gőgös pöfeszkedésük így részesül méltatásban: ők nehéz terheket kötöznek egybe és azokat vetik az embereknek hátokra, de azokat csak ujjal sem akarják érinteni. — Nagyravágyásuk ilyen: Minden ő cselekedeteiket pedig csak azért cselekszik, hogy az emberektől láttassanak: mert ők megszelesítik az ő homlokukon való filaktériumokat és köntösöknek prémjeit meghosszabbítják. Hogy nagyobbak tartják magukat a többi embereknel bizonyos, mert »a lakodalmakban a főhelyeket szeretik és a gyülekezeten az elől ülést. S hogy voltak czim és rangkor feltalálói, szinte állíthatni, hiszen »szeretik, hogy az emberek így nevezzék: Mester, Mester.« (Máté 23. 2—3.)

És ezzel az ellenszenves lélekkel, a leghun-
czutabb fűrfang párosult, Jézust is ily módon akarják kelepczébe keríteni, mikor felvetik az adófizetés kötelezettségének kérdését. Hogy az őszinteség hirdetője és vallója, Jézus összeütközött velük ép annyira természetes, mint a mennyire heves volt az összeütközés. Még a tanítványoknak adott végső utasítások is így hangzanak: ne hivassatok Mestereknek, egy a Mester . . . ne hivassatok Doktoroknak; egy a doktor . . . (Máté XXIII. 8. 10.)

Es most bocsánatot kell kérnem, hogy a politikai párt ismertetésének körébe belevontam a Mestert is, de másként nem tehettem, mert a Mesterrel vivott nagy harcukban domborodik ki egész jellemük.

Mint politikai pártnak a farizeusoknak az ideálja a független zsidó osztály volt. Ehhez ragaszkodtak körömszakadtáig. A makkabeus testvérek kétségbe esett harczi, a Zeloták minduntalan megisméltendő lázadásáig, mind mind e politikát szolgálták. Ezt az államot függetleníteni feladata a Messiásnak.

Ezt várták, mint már jeleztem Jézustól is. Innen van, hogy megbotránkoztak a felett, hogy Jézus tanítványai, evés előtt nem mossák meg kezüket (Máté 12. 5.) És a kérdés, a mit a farizeus intéz Jézushoz, bizonyára csak jóakaratu figyelmeztetés, mert a kérdező benne él abban a tudatban, hogy régi törvények megtartása, még a kézmosásban is, a földolog arra, hogy szabad legyen az ország.

Azonban a jóakaratot, a rokonszenvet az evangéliummal szemben csakhamar felváltotta a gyűlölség és ellenszenv. Határozottan nem, de hozzávetőleg állíthatni, hogy az adófizetés kérdésének a felvetése volt az a pont, hol két irány között minden közösség, megszűnt és a Mester haladt előre megvitatni a világot, ők meg folyton a szabadabbá teendő zsidóország Messiássát várták és hiába.

A római legiök büszke sassa lecsapott Izrael hófehér galambjára . . . a galamb kihulló vére beszenyezett egy népet és megtisztított egy világot . . . A farizeusok harcza hiábavaló, céljuk elérhetetlen volt.

Most, hogy még a róluk való rövid ismer-

tekintsünk. Annyira, hogy ha semmi reményünk sem volna is arra, hogy az nekünk magunknak is javunkra szolgál: még akkor sem volna szabad megszűnnünk óhajtani és könyörögvén, kérni e megszenteltetést, vagy akármit, ami az Isten dicsőségére vonatkozik; amint a Mózes és Pál példájában látjuk, a kik nem gondolva és nem tekintve magukra, buzgó és lángoló lélekkel kívánták saját vesztüket, hogy akár saját pusztulásuk árán is előmozdítsák Isten dicsőségét és országát. És viszont, midőn azért könyörgünk, hogy adja meg nekünk a mi mindennapi kenyerünket, jóllehet azt kívánjuk, ami a mi javunkra szolgál: mégis, ezzel is különösen az Isten dicsőségét kell keresnünk, annyira, hogy még ezért se fognánk könyörögni, ha Isten dicsőségére nem szolgálna.

(Folyt. köv.)

Május.

Himes szárnyon száll a lelkünk,
Erdő, mező, virul, éled,
Bimbó fakad, virág feslik,
Ránk mosolyog most az élet.

A napsugár csókja bontja
A rügyező picziny ágat,
Játszi szellő enyelegve
Madár dallal szerte árad.

Mezők, rétek kis virágin
Csillog a hűs harmatténye,
Mintha egy kis gyermek szemén
Nagy örömök könnye égne.

tetésemet egészsé tegyem; ruházódásukról kell szólanom egy pár szót — épen fordított sorban legutoljára. A farizeus látszólag vallásos volt és mint a külsőségek embere nagyon szerette ha benne — nem lévén szemernyi sem nagy vallásosságot észlelnék. Felső ruhájuk a főpapi öltöny ruházata volt. Fehér köpeny ezüst szegélylyel egészen sarkigérő. Homlokukon ott a széles filaktérium (a kis pergamen lapra irt 10 parancsolat szekrénye.) Kezükre szíjj csavarva — a törvény szíjja . . . Fejük, mint azok, a kik Istennek szentelik magokat »nazir« módon nyírva. Hogy ez milyen lehetett, hamarjában bizony nem tudom megmondani. Az Ap. cselekedetében olvassuk, hogy Pál, ki farizeus volt »nazirságot« fogadott, (Csel. 18. 18.) A hogy az irás különböző helyein (Num. 6. 2—13. Bir. 16. 17. Sám. 1. 10. Luk. 1. 15.) szól a nazirságról úgy értelmezhető, hogy a nazir a »többi emberektől különvonulva, kegyesen élt, részegítő italtól tartózkodott,« nagy haját szakállt nevelt, holttestet nem illetett, a szertartásokat pontosan betartotta mindaddig míg fogadásának ideje le nem telt. — Valami ilyen nazirságra mutató hajviseletük volt a farizeusoknak is. (Ennek egyenesen utóda a mostanáig is divó orthodox zsidó viselet, a fülek mellett két felöl leeresztett tincsek.)

(Folyt. köv.)

Kis méh, bogár s tarka lepke
Újongva most mind szárnyra kél,
S a csacsogó kis patak is
Csak az ujlásról regél.

Ébredés van mindenfelé
A hol eddig álom vala.
Május a nagy természetnek
Legmagasztosabb hajnala.

Kertész Albert.

Isten ígéje.

— Isten gondviselése. —

Jó az Úr azoknak, kik várják
őtet; a léleknek, mely keresi
őtet. Jer. sir III. 25.

A pusztai vándorlásban az Ur, mint fénylő tűz oszlop úgy vezette népét; szüntelen világoskodott előtte. De a nép nem sokáig ment a fényes világosság után. Ott hagyta az Urat. E miatt kesereg Jeremiás és kesergése után, e pár szóban ad vigasztalást: »Jó az Ur azoknak, kik várják őtet; a léleknek, mely keresi őtet.« Ez a gondolat egészen megvigasztalja a prófétát: Csak egy pár verssel előbb arról panaszkodik, hogy az Ur faragott kővel zárta el előtte az utat (III. 9.) néhány verssel meg azután úgy kiált örömben: »Örökké el nem hagy az Ur.« (III. 31.) Abban a versben, mely e sorok elején olvasható, Jeremiás az Isten szeretetének gondolatára ébredt. Panaszában tudta meg, hogy az Isten szeretet. Keserve vitte odáig hogy úgy győződjön meg: Jó az Ur.

Azt mondják, hogy a ki nem járt még a tengeren, nem tud imádkozni. Ép így mondhatni azt is, hogy, aki nem volt bajban, szükségben nem ismeri az Istent. Bajban segítséget várunk s ha segítséget kapunk is, könnyen számon tudjuk tartani, hogy kitől kaptuk.

Minden ember többé kevésbé de bajban van. Egýnek a világgal, másnak az étellel gyűlt meg a baja, mindegyiknek pedig a lelkével. Panaszol mindenki, segítséget vár mindenki; de hogy úgy várjon segítséget, mint Jeremiás, nincs senki. Az Isten lélek. Először is a lelken segít. Ha nekünk van vonzódásunk Ő iránta, ha szeretjük őt, akkor segít mi rajtunk is. »Jó az Ur« azt mondja az irás — de azoknak, akik bírják őtet. Várnunk kell őt, ha jóságát látni akarjuk. Ha mi szeretettel csüngünk ő rajta, akkor ő is szeret minket. De — és ez a fő — nekünk kell előbb szeretnünk az Urat, ha érezni akarjuk az ő szeretetének melegét.

A gyermek, aki soha sem fordul szeretettel atyjához, ugyan részesül az apai gondozás áldásaiban, de atyja részéről szeretetet soha nem érezhet. Mihelyt azonban megnyílik szive és szeretettel közelít apjához: érezni fogja a szeretet áldó melegét. Akkor a szeretet azt a szót adja a gyermek ajkára: »Édes atyám,« s az apa szintén szeretettel szólítja őt: »Édes fiam.« Isten a mi atyánk. Ha szeretettel közeledünk felé, érezni fogjuk az ő szeretetét is. Ezt teszi azt, hogy jó az Ur azoknak, a kik várják őtet.

Az ember panaszkodik folyton a helyett, hogy figyelembe venné a bajból kivezető utakat. Keres, kutat mindenfelé, s ha csak reménységgel kecsegtet valamely gyenge fénysugár, még akkor is szabadultnak érzi magát a bajból. De ha ez a remény is, mint annyi más, csak remény marad, akkor panaszra nyitva ajkát, megy keresni új utat a szabadulás felé.

A szabadulásnak, a lélek megkönyítésének egyetlen egy utja van: Az Ur utja. Ő benne csatlakozás sem érhet. És ha mi szabadulást keresve az Ur utjára léptünk, akkor Jeremiással bátran elmondhatjuk »Jó az Ur« a léleknek, mely keresi őtet.

Most tavasz van. Fák, füvek illatozó pompával hirdetik az Ur gondviselését. S ha hittel tekintünk szét ezen az utolérhetetlen szép világon

kivüli állapotért a felelősséget a kormányra veti. 28-án Polonyi Géza kimutatja, hogy a régi törvények intézkednek az önálló magyar hadsereg-ről, s a közöshadseregbe az 1867. évi XII. t.-cz. ellenére hozták be a német nyelvet. Széll K.-nak nem is nagyon tetszett a Polonyi beszéde, s válaszában kijelenti, hogy ő nem követ el alkotmány-sértést. Napi renden, az indemiti ellen Krasznay Ferencz és Csávolszky Lajos beszéltek. Mindkettő azt hangsúlyozta, hogy a miniszterelnök tegnapi beszéde után, kötelességük folytatni a küzdelmet. 29-én Bizony Ákos kezdi a vitát. Nem szavazza meg az indemiti javaslatot, mert nem bizik a kormányban. Bizalmatlanságát neveli a katonai javaslat is. Ebből a helyzetből csak a katonai

megbizonyosodva így sóhajtottunk: *Jó az Ur azoknak, kik várják őtet, a léleknek, mely keresi őtet.*

Osváth Lajos.

Hazai krónika.

— 1903. május 4-én. —

Országgyűlés. Lapunk múlt számában említettük, hogy ápril 27-én Széll K. nyilatkozott a helyzetről, és kijelentette, hogy május 1-ével belemegy a törvényen kívüli állapotba, és a következőképpen hordozza a felelősséget. Ebben az ülésben bejelentette Barabás Béla is, hogy a függetlenségi párt nem szerel le, hanem folytatja a küzdelmet a katonai javaslatok ellen. A törvényen

javaslatok visszavonása vezethet ki. A kormány részéről Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter szólalt fel. Szemére veti az ellenzéknek, hogy miatta igen fontos ügyeket nem lehet tárgyalni. Pl. milyen sürgös volna, ha megkezdheték az állami építkezéseket, mennyi munkás kapna kenyeret. Ott van a tisztviselők fizetésrendezése, a gazdasági kiegyezés, stb. Az ellenzék kész volt a felelettel: Megszavazzuk, csak hozzák ide. A végén természetes, hogy Darányi is a katonai javaslatok mellett foglalt állást, melynek megszavazását a király iránti bizalom is követeli. Wlassics miniszter válaszolva Papp Zoltán interpellációjára, hogy az iskolákban miért éneklük a Gotterhaltet: kijelenti, hogy a dallam igaz, hogy benne van a

reformátusok és katolikusok énekes könyvében, de egészen más szövegezéssel. Olyan szöveggel, mely nem sérti a magyaralkotmányt. Ha másként volna: intézkednék. A választ tudomásul vették. Ápr. 30-án Eötvös Károly mondott nagy beszédet. Azt kívánja a kormánytól, hogy a korona akaratát is igyekezzék megváltoztatni. A magyar nép, ha még kétszer annyit dolgoznék is, mint most, azt is az osztrák nyelné el. Követeli a 67-es alap nemzeti irányban való fejlesztését. Ez a kívánsága a sok küldöttségnek is. Beszédét azzal végzi, ha a szekér megfeneklett, le kell szállani és ki kell emelni a sárból. Tegyen így Széll K. is. Kossuth F. kijelenti, hogy a holnap bekövetkező törvényen kívüli állapotért az ellenzék nem terheli a felelőség. Rátkay azt az ajánlatot teszi a kormánynak, hogy mondjon le. A Ház függesse fel a tanácskozást, míg felelős kormány lesz. Lengyel Zoltán citálja Szentiványi Árpád volt nemzeti párti, most kormánypárti ama beszédét, melylyel a Bánffy idejében védelmezte az ex-lexet. Tegye azt most is — arra kéri. Szentiványi nem teheti, mert most más a helyzet, akkor Bánffy volt, most Széll van. Akkor ők ellenzékiek voltak, most kormánypártiak. Elnök indítványára az ex-lexben is gyűléseznek. Május 1. és 2-án olyan viharos ülése volt a Háznak, hogy a miniszterelnököt nem engedték szóhoz jutni, midőn bejelentett két jelentést az ex-lexben teendő intézkedésekről. Az ellenzék törvényteleneknek jelentette ki. Mindennek dacára a jelentéseket napi rendre tüzték ki. Ezzel a gyűlés véget ért.

A vasuti tisztviselők fizetésrendezése dolgában Lengyel Zoltán a kereskedelmi miniszterhez a következő interpellációt intézte: 1. Mi az oka annak, hogy államvasuti alkalmazottak illetményei eddig nem szabályoztattak, illetve a fizetésrendezés és fizetésemelés meg nem történt? 2. Szándékozik-e a miniszter ur, hogyan és mikor eziránt intézkedni? 3. Ez a szabályozás, illetve fizetésjavítás miért nem történik törvény útján, mint az állami tisztviselők fizetésrendezése és miért miniszteri rendeletben, amely bármikor visszavonható? 4. Miért nem tekintetnek az államvasuti alkalmazottak állami alkalmazottnak, midőn összes illetményeik az állami költségjegyzésben szerepelnek és előléptetésük, valamint magasabb fizetési osztályba jutásuk is az állami költségvetés megszállásának idejéhez van kötve? 5. A Máv alkalmazottak illetményeinek szabályozásánál lesz-e intézkedés téve arra nézve, hogy fizetésük az eltöltött szolgálati idő figyelembevételével rendeztessék? 6. Ezen rendezés alkalmával gondoskodás lesz-e arra nézve, hogy azok a méltánytalanságok, amelyek az osztrák állami vaspálya-társaság magyar vonalainak államosításával a Máv régi alkalmazottaival szemben történtek, megszűnjenek? 7. Hajlandó-e a miniszter ur intézkedni, hogy az ál-

lamvasuti alkalmazottak azon régi kérése, hogy az éjjeli szolgálat, mint a postánál, a vasutaknál is külön díjaztassék és a vasuti alkalmazottak ruházati kérdése megoldassék? 8. Mivel indokolja a miniszter ur azt, hogy ez évben a kilátásba helyezett fizetésrendezés miatt a rendes előléptetés elmaradt? Az interpelláció kiadatik a kereskedelemügyi miniszternek.

Törvény nélkül. Lukács László pénzügyminiszter a következő rendeletet adta ki a pénzügyigazgatóságoknak: »Utasitom a Czimet, hogy jelen rendeletem vételétől, további intézkedésig, a közadóknek, a közadók módjára behajtandó kincstári követeléseknek és egyéb tartozásoknak végrehajtás útján való behajtását egész általánosságban szüntessék be. Ehez képest rendelem, hogy sem a főszolgabíráknak, sem azok segédeinek utiöllegeket ne utalványozzon, valamint az állami végrehajtókat további intézkedéséig behajtással ne foglalkoztassa.«

Egyházi élet.

A magyar protestáns theologusok ápr. 29-én Eperjesen közös gyűlést tartottak, melyen a budapesti, kolozsvári, debreczeni, pápai és sárospataki ev. ref. és pozsonyi és soproni ev. ág. theol. akadémiákról mindössze 33 ifju jelent meg. Nemcsak az volt ennek a közös gyűlésnek a célja, hogy egymással megismerkedjenek a különböző theologiák hallgatói, hanem legfőként az, hogy ápolják, erősítsék a protestáns öntudatot, az együvé tartozás érzetét; megbeszéljék azokat a teendőket, melyek az életben rájuk várnak, hogy az Isten országának annál buzgóbb harcosai legyenek. E szép célt, hogy sikeresebben szolgálhassák, létre hozták a magyar prot. theologusok szövetségét és megállapították annak alapszabályait. Isten áldása legyen a jó munkán.

Az emlékezetnek szentelt egy-egy pár órát a kolozsvári és a sepsiszentgyörgyi ref. főiskola. A kolozsvári iskolában Parádi Kálmán; a sepsiszentgyörgyi iskolában Domján István emlékére tartottak magasztos ünnepélyt. Mindkét tanár élte, munkálkodása követendő példa gyanánt állhat az ifjuság előtt a munkában, a hitben, az anyaszentegyház szeretetében. Áldott az igazaknak emlékezete.

Papválasztások. Dózsa Sámuel kajántói papot Lőrinczfalvára, Czirmay Zoltán, püspöki titkárt, lapunk buzgó munkatársát, Kozárvára választották meg papnak. Szerencsét kívánunk az új helyzetben.

A Gotterhalte dallama az erdélyi énekes könyvben. A jelenleg használatban levő erdélyi énekes könyvet még 1837-ben vizsgálták át és adták ki újból. Mint az előszó is írja, a régi melodiákból egy pár elmaradt és a helyett újakat vettek fel. Az újak között szerepel a CCXIV. dicséret is: »Szálljon áldás rád az égből.« Fejedelem születés ünnepére van alkalmi énekül felvéve, és a dallama tökéletesen azonos a Gotterhalte dallamával. Nem akarjuk szépíteni a dolgot egy cseppet se, sem

védellezni az eljárást, hogy felvették, de annyit kijelenthetünk, hogy a szövege egészen más, mint a Gotterhalte szövege és nincs benne semmi alkotmányosértő, amint ezt Wlassics miniszter is megjegyezte. A dallamot pedig, ez ideig el, csupán egyszer hallottuk énekelni. Enekes könyvünk most van újítás alatt. Hogy az új gyűjteményben meghagyták-e a dallamot, nem tudjuk. Ha meghagyták volna: ajánljuk az ének-ügyi bizottságnak, hogy hagyják ki. Keressenek más szöveget, más dallamot. Ne legyen az új énekes könyvben semmi, mi a Gotterhaltére emlékeztet.

Hatalmas nagyságu bibliát őriznek a stockholmi királyi muzeumban. A könyv 309 beírt oldalt tartalmaz; a levelek 90 centiméter hosszúságúak s 50 centiméter szélesek, a tábla pedig 10 centiméter vastagságu deszkából készül.

Eltévedt nyáj.

Eltévedt nyáj pásztor nélkül,
Olyan a szív Isten nélkül.
Isten nevét hívd segélyül;
Ha rád világ, rossz nehezül!

Isten nevében kezd munkád,
Ő jó s balsorsodban megáld,
Ha ő segít, te is imádd;
Szived, lelked, ne csak a szád!

De a hited egy út legyen,
Melyen Jézusod járt, megyen,
Amely beszéd szólt a hegyen;
Szived erről vallást tegyen!

A szenvedés, a bu-bánat,
Oh, e hitben sohse árthat,
Szived, lelked bármint fájhat:
Égben nyered koronádat!

H. Szántó István.

Kegyesség útja.

— Az életnek tökéletességéről. —

Titus császár megparancsolta Rómában, hogy az ő születésének napját mindenek megülnék és valaki az ő nagyobbik fiának születése napját meg nem ülné, hanem munkát tenne azon napon, halna meg érte. E parancsolatnak kihirdetése után hivatja bölcs Virgiliust, kinek mond: Édes Atyámfiai! én ilyen s ilyen törvényt rendelttem, de félek, titkon is ellene cselekesznek, úgy hogy én meg nem tudhatom. Kérlek azért, taníts olyan mesterségre, mely által megtudhassam, kik lesznek törvényemnek megszegői? Melyre Virgilius ráigéri magát.

Ottan mindjárt ördögi mesterséggel egy állóképet csináltat és azt a város piaczára felállítja. A mely kép kinek-kinek titkos vétjét megjelentette a császár előtt, és így sokan vesztenek el a képnek vádolása miatt.

Volt abban az időben egy Fókás nevű kovács a városban, ki dolgot tett a megtiltott napon, kinek eszébe jut a kép dolga, mint vádolja el az embereket. Felkél azért jó hajnalban, elmegy a

bálványhoz és mondja néki: Oh kép! oh gonosz kép! mennyien vesznek el miattad! Tudodra legyen, én az Istenimre megesküdtöm, hogy ha elárulsz engem, e nagy verővel betöröm a fejedet.

E szók után házához megyen a kovács. Szokott órán azért elküld a király a bálványhoz, tudakozódván az emberek cselekedetét, kiknek mond a bálvány: Tekintsetek fel, nézzétek meg, mi vagyon homlokomra írva, tudniillik: *Változnak a napok; az emberek elfordulnak; a ki igazat mond, annak betörik a feje.* Menjetek el azért és jelentsétek meg uratoknak, homlokomon írva mit láttatok.

Melyet megmondván a császárnak, megparancsolja a vitézeknek, hogy fegyveres kézzel menjenek a bálványhoz, és ha valaki a császár parancsolatja ellen vét a képnek, kezét-lábát összekötözvén, vigyék elébe. Eljutván a vitézek, mondják a képnek: A császár parancsolatja az, hogy mutasd meg nekünk azokat, a kik a törvény ellen vétettek és tégedet megfenyegettek.

Kiknek mond a bálvány: Fókás kovácsot vigyétek el; ő az, a ki a törvény ellen vét és engemet is fenyeget. Megfogván azért a kovácsot, elviszik, kinek mond a császár: Barátom! miért nem tartod meg a törvényt? Kinek mond a kovács: Uram, nem tarthatom meg a törvényt; mert nekem mindennapra nyolcz pénzre vagyon szükségem. Kinek mond a császár: miképen lehessen az? Felel a kovács: Adóba mindennapra két pénzzel tartozom; kettővel ruházódok; kettőt elvesztek; kettővel élődöm.

Kinek mond a császár: ezeket világosan akarom érteni. Kinek viszont a kovács: Uram! vedd jól eszedbe. Két pénzzel adóban az atyámnak tartozom mindennap; mert ő gyermekkoromban mindennap két pénzt költött reám; már én is tartozom az ő fogyatkozását kifizetni; mert ezt kívánja az igazság. Két pénzt viszont fiam ruházatjára s tartására költök; azért, hogy ha én is vénséget érek, ő is fordítsa meg nekem nyomorúságomnak idején, a mit rája költöttem. Két pénzt el kell vesztenem mindennap, feleségem egyenlensége miatt, és így a mit arra költök, veszett pénznek tartom. Ketteit a pénznek ételemre s italomra kell adnom. Én azért, ha csak egy nap elmulasztom is a dolgot, fogyatkozás nélkül nem maradhatok. Itélje meg azért az én ügyemet a császár.

Kinek felel a császár: igen helyes a menteséged, azért menj el és a mint élhetsz, élj ezután is munkád által.

Ezek után csakhamar meghalt Titus és helyette Fókást emelik császárszágra, az ő nagy okosságáért, a ki nagy okosan igazgatta az egész birodalmat. Kinek képét leirták emlékezetre és feje felett a nyolcz pénzt; czimerében is megmaradt az a nyolcz pénz.

Ennek magyarázata.

Edes fiam! Így az Atya Isten ünnepnapot rendelt minden héten, melyet Urnapjának, vagy vasárnapnak nevezünk. Ennek a hetedik napnak megüléséről erős parancsolatunk vagyon mind az

Ó-, mind az Újtestamentumban, lelki életünk veszedelme alatt. De jaj, mi sokan vétünk az ellen az ünnep ellen. Sokan ha testi munkától szünnnek is, de nem szünnnek a lelkitől; mert akkor terhelik munkával inkább a lelkeket, vendégeskedvén és lakodalmazván, melyben elég gonosz találtatik. Mihez képest testi munkával sem bántanánk meg Istenünket, mint megbántjuk, mikor lélek szerint nem akarjuk ülni a szent ünnepet. Nem hiában irták volt a kép elébe, hogy megváltoznak az idők; mert igazán megváltozott a mostani idő. régi jámbor eleinknek idejétől, kik egész napot nagyobbára isteni szolgálatban szokták eltölteni. Az emberek is hasonlóképen elfajultak, ha öszvevetjük erkölcsökben a mostaniakat a régiekkel. Harmadszor: most irthatnánk igazán fel azokat a szókat, hogy a ki igazat mond, betörik a feje. Mindnyájan tartozunk azért a Fókás példáját követni, hogy munkálkodjunk és a mennyei Atyánknak két pénzt letegyünk, ugymint elsőben a szeretetet, ki annyira szeretett minket, hogy az egyetlen Fiát adná érettünk a halálra; és a tiszteletet, a ki egyedül tiszteletet érdemlő Isten az égben és a földön. Tartozunk két pénzzel a Fiának is, kiről írja Iesaiás: hogy *kisded született nekünk*, ugymint jó reménységgel és hálaadással, hogy meztelen ne találtassunk az ítélet napján. Viszontag két pénzt el kell vesztegetnünk egyetlen feleségünkre is, mely a mi testünk; melynek noha lélek szerint jutalmát nem vesszük, de a természetet táplálni tartozunk. Azonkívül magunkra is két pénzt kell költenünk, előttünk tartván mindenkor az isteni félelmet és irgalmasságot. Ha ezzel a nyolcz pénzzel élünk örökké megmarad a mi életünk.

Mai képünkhöz.

Nograd visszafoglalása.

A mint Budavára bevételét: a török egészen elvesztette erejét Magyarországon, hol 150 évig uralkodott. Azonban még sok nevezetes erősséget kellett visszafoglalni a töröktől. A győztes magyar hadak ezeket is visszafoglalták. Egyike ama visszafoglalt váraknak: a *nogradai vár* is. Képünk azt a jelenetet ábrázolja, mikor a török basa nagy hajlongások között átadja a várkulcsait a magyar vezérnek 1594. febr. 17-én. Ez a kép Pap Henrik festménye. Diszes szinnyomata ennek is gazdagon aranyozott keretben, igen jutányos ár mellett, a Könyves Kálmán műkiadó intézetnél található Budapest, Nagymező-utca 37. sz.

Vegyes hírek.

A tüntetők száma. Egy lap utánna számította, hogy mennyi lehet eddig azoknak száma, a kik a katonai javaslatok ellen kérvényeztek és tüntettek. Számítása szerint eddig 31 vármegye, 28 város, 1994 község tiltakozott a katonai javaslatok ellen. Népgyűlést 74 helyen tartottak. Ezekből ítélve, hozzávetőleg 12 millió embernek nem kellene a katonai javaslatok.

Czellövészet. A zilahi ev. ref. kollegium »Wesselényi ifjúsági egylete« elhatározta, hogy rendszeresen gyakorolja a czellövészetet. A honvédelmi miniszter megengedte, hogy az egylet tagjai, tanárai felügyelete és felelőssége mellett, az ottani honvéd legénység puskáival és állami töltényekkel, hetenkint egy nap, czélt löjjenek. Az elért eredményről jelentést kell tenni a miniszterternek is. Nagyon szép és helyes dolog ez. Jó lenne, ha más iskolák ifjúsága is követné e példát. A burok hadi sikerét is a biztos lövés eredményezte.

Csehországból kitiltották a magyar lisztet. Erre a magyarok most azzal akarnak felelni, hogy nem isznak cseh sört.

Budapesten több kereskedő kimondotta, hogy május 1-től aug. 31-ig *vasárnaponkint* üzletét egész nap zárva tartja. Nagyon helyes. Csak-hogy az illetők egyenruha- és nem italkereskedők. Kolozsvárt a papirkereskedők hasonló eljárást követnek.

Kutyából nem lesz szalonna. Mátraszöllősen Tóth Ferencz öt évvel ezelőtt megölte egyik iskolatársát és ezért öt évi börtönre ítélték. Most került haza. Amint bejött a szülei házába, egy csekélységért szóváltásba elegyedett anyjával, felkapta a konyhakést és mellbe szurta a szerencsétlen asszonyt, aki azonnal meghalt. Az anyagyilkos azután leakasztotta a falról a puskát és elmenekült. A gyilkost még eddig nem tudták elfogni.

Nagy viharok voltak közelebről a nagy oceánon. Az eddigi megállapítások szerint a legutóbbi viharok alatt 83 hajó elmerült, 250 hajó pedig megsérült, 322 ember a vízbe fult.

A verseczi adóhivatalnál 47 ezer korona sikkasztást fedeztek fel. Vizsgálat közben 17 ezer koronát a pénztárban elrejtve megtaláltak. A tárnok bevallotta, hogy a sikkasztást ő követte el az ellenőrrel egyetértve.

Az orosz lovasság paripáit ezentúl alumíniumból készült patkókkal látják el. A megejtett kísérletekből kitűnt, hogy az alumínium patkó háromszor annyi ideig tart el, mint az eddig használt vas patkók.

A Kecskeméthy-féle sikkasztás áldozata. Hoffmann Sándor adófőpénztárost, akit a Kecskeméthy sikkasztásából kifolyólag a belügyminiszter hivatalvesztésre ítélt, annyira lesújtotta a büntetés híre, hogy súlyos beteg lett s családja egy ideggyógyintézetbe szállította.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter 60 ezer korona államkölcsonnt engedélyezett Toplicza községének, hogy potom áron elárverezett erdejét megmenthesse.

Pécs a párbaj ellen. Pécs város törvényhatósága közgyűlésén tárgyalta Győr átiratát a párbaj intézményének kiirtása tárgyában. A törvényhatóság nemcsak magáéva tette az átiratot, hanem elhatározta, hogy önálló feliratot intéz a képviselőházhoz, hogy a becsületsértés és rágalmazás gyors és szigorubb büntetésével tegye fölöslegessé a sok párbajozást.